

Balleti esietendus

Pjotr Tšaikovski «Pähklipureja»

Koreograaf-lavastaja Mai Murdmaa, muusikaline juht ja dirigent Jüri Alperden, kujundus ja kostüümid Charles Cusick Smith (Šotimaa), valgus Lloyd Sobel (USA). Osades Eve Andre, Sergei Upkin, Viesturs Jansons jt.

Estonia teatris 1. detsembril

Murdmaa tolmunud jõuluklassika

KADI HERKŪL
tantsukriitik

Kunstil ja spordil on palju ühist. Parimal juhul saavad vaatajad nii ühest kui teisest emotsionaalse laengu, elavad kaasa ja kaotavad närvirakke.

Eriti spordilähedane kunst on teater: löbu- ja/või närvikõdijanused vaatajad kogunevad piiratud ruumi ning ühe osa nende naudingu või pettumusest moodustab õlatunne ja sotsiaalne suhtlus.

Kõigist kunstidest kõige sportlikum on klassikaline ballett. Mõlemad on ülimalt füüsilised ja mõlemal puhul tegelevad fännid võrdlemisega.

Kuidas jookseb X võrreldes isikliku rekordiga? Kas Y püsib maailmarekordigraafikus? Samamoodi vaatab balletifänn klassikalist balletti. Ta ei otsi liigutuste tõlgendusi, vaid keskendub tehnikale.

Ent kui sekundikümnedike ja sentimeetrite kõrvutamisega saab hakkama iga põhiharidusega inimene, siis klassikalise tantsu tehniliste üksikasjade eristamine eeldab aastatepikkust kogemust. Mida enamikul vaatajaist ei ole ega peagi olema, sest ideaalis on ballett siiski kunst.

Balleti tervikmõju ei tohi sõltuda ainult esituse perfektuselt. Ta peab kõitma muu-
ga hüütava looga, visuaalse

mehaaniliselt järgnevaid kontsertnumbreid Hiina tantsust lillede valsini.

Millega peaks see numbrite jada vaatajat paeluma – sellele küsimusele peaks vastama iga «Pähklipureja» kalle asuv lavastaja.

Estonia uusversiooni lavale toonud Mai Murdmaa pole seda kahjuks teinud ja seetõttu valitseb saalis igavus.

(Ka on ülimalt küsitav, kas seekordset «Pähklipurejat» võib nimetada uueks, pigem on tegu Murdmaa 1987. aasta lavastuse kosmeetiliselt kohendatud väljalaskega.)

Kuna Estonia truppi tase ei paku ka tehnikanaudingut, muutub tervikmulje veelgi küsitavamaks.

Avavaatus nagu jõulukaart

Lavastuse plusspoolele võib kanda šotlase Charles Cusick Smithi I vaatuses kujunduse, milles on ühendatud nostalgiline jõulukaardilikkus ja avarus. Estonia kitsukese lava kohta on see saavutus: Silmale ilus on ka vaatuses finaalis eeslavale langev lumi.

Teise vaatusesse pole paraku jätkunud vähimatki visuaalset atraktiivsust. Kogu kujundus piirdub nüüd aegajalt vahetuva taustapanoraa-miga, mille tähelepanuväärseim osis on kunstniku kodukanti Šotimaad meenutav vinjett kenadest valgetest lammastest rohelisel niidul.

Tantsijaist oli esietenduse paol Prints Pähklipureia

tegelevad fännid võrdlemise-
ga.

Kuidas jookseb X võrrel-
des isikliku rekordiga? Kas Y
püsib maailmarekordigraafi-
kus? Samamoodi vaatab bal-
letifänn klassikalist balletti.
Ta ei otsi liigutuste tõlgendu-
si, vaid keskendub tehnikale.

Ent kui sekundikümnen-
dike ja sentimeetrite kõrvu-
tamisega saab hakkama iga
põhiharidusega inimene, siis
klassikalise tantsu tehniliste
üksikasjade eristamine eel-
dab aastatepikkust koge-
must. Mida enamikul vaata-
jaist ei ole ega peagi olema,
sest ideaalis on ballett siiski
kunst.

Balleti tervikmõju ei tohi
sõltuda ainult esituse perfekt-
susest. Ta peab köitma muu-
ga: huvitava looga, visuaalse
atraktiivsusega, muusika ja
liigutuste terviklikkusega.

Ilulõikus 108-aastasele

108 aastat vana «Pähkli-
pureja», mis äsja Estonia teat-
ris lavale jõudis, kuulub klas-
sikaliste ballettide esiküm-
nesse, ent on lavastajale saati
kõvem pähkel kui tema saa-
tusekaaslased «Luikede järv»
või «Giselle».

Ennekõike sellepärast, et
«Pähklipureja» lugu on peh-
melt öeldes lapsik ja drama-
turgiliselt lõtv.

Balleti esimese vaatuse
moodustab naiivne jõulutrall,
milles võib hea tahtmise kor-
ral siiski mingit sündmuste
arengut märgata. Teises vaa-
tuses saabub aga täielik seisak.

Peakangelanna Marie on
jõudnud muinasjutumaale
ning publikule näidatakse

muudatust tervikmõju veelgi
küsitamaks.

Avavaatus nagu jõulukaart

Lavastuse plusspoolele
võib kanda šotlase Charles
Cusick Smithi I vaatuse kujun-
duse, milles on ühendatud
nostalgiline jõulukaardilikkus
ja avarus. Estonia kitsukese la-
va kohta on see saavutus. Sil-
male ilus on ka vaatuse finaali
eeslavale langev lumi.

Teise vaatusesse pole pa-
raku jätkunud vähimatki vi-
suaalset atraktiivsust. Kogu
kujundus piirdub nüüd aeg-
ajalt vahetuva taustapanoraa-
miga, mille tähelepanuväär-
seim osis on kunstniku kodu-
kanti Šotimaad meenutav
vinjett kenadest valgetest
lammastest rohelisel niidul.

Tantsijaist oli esietendu-
se nael Prints-Pähklipurejat
kehastanud Sergei Upkin,
tehniliselt täpne ja elegantne
esitus. Naispeaosalist Ma-
rie'd tantsinud Eve Andre
mõjus küll artistlikult ja kau-
nilt, ent jäi korduvalt jänni
tehnikaga.

Kogumuljes on uus
«Pähklipureja» tugevasti tol-
munud lavastus, mis ei suuda
kuigivõrd veenda klassikalise
balleti elujõus.

Samas on tõsi ka see, et
kogu maailmas ja Estoniaski
täidab just klassika teatrikas-
sat. Vanamoodne küll, aga
siiski lihtne ja ilus.

Nii et vähenõudliku aja-
loolise jõulumuinasjutuna
võib «Pähklipurejat» soovita-
da küll.

«Pähklipureja» järgmine
etendus on pühapäeval,
10. detsembril